

Minister Sprawiedliwości

DLPK-I.053.10.2019
Warszawa, 24 listopada 2023 r.

Pan

Marcin Wiącek

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

w nawiązaniu do pism z dnia 18 lipca 2019 r., 15 maja 2020 r. i 19 marca 2023 r. w sprawie dostępu do akt dla zatrzymanego, który nie uzyskał statusu strony postępowania przygotowawczego, w kontekście możliwości złożenia zażalenia na zatrzymanie, uprzejmie przedstawiam, co następuje.

Zgodnie z obowiązującym stanem prawnym dostęp do akt sprawy sądowej przysługuje stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym, którym udostępnia się akta sprawy sądowej oraz daje możliwość sporządzenia z nich odpisów lub kopii. Za zgodą prezesa sądu akta te mogą być udostępnione również innym osobom. Informacje o aktach sprawy mogą być udostępnione także za pomocą systemu teleinformatycznego, jeżeli względy techniczne nie stoją temu na przeszkodzie.

Osoby zatrzymane, które następnie nie uzyskały statusu strony postępowania mogą więc mieć udostępnione akta sprawy sądowej – za zgodą prezesa sądu.

W postępowaniu przygotowawczym, z uwagi na poufność tego postępowania, stronom, obrońcom, pełnomocnikom i przedstawicielom ustawowym udostępnia się akta, umożliwia sporządzanie odpisów lub kopii oraz wydaje odpłatnie uwierzytelnione odpisy lub kopie, o ile nie zachodzi potrzeba zabezpieczenia prawidłowego toku postępowania lub ochrony ważnego interesu państwa. W wyjątkowych wypadkach, za zgodą prokuratora, akta postępowania przygotowawczego mogą być udostępnione innym osobom.

W doktrynie przyjmuje się, że „inna osoba w rozumieniu art. 156 k.p.k. to osoba spoza kręgu, który stanowią strony, ich przedstawiciele procesowi i ich przedstawiciele ustawowi, która wystąpi do uprawnionego organu procesowego z uzasadnionym wnioskiem o udostępnienie jej akt w zakresie dla siebie istotnym, ze wskazaniem celu ich wykorzystania”. Podkreśla się zarazem, że „do grona innych osób w rozumieniu art. 156

k.p.k. mogą także należeć uczestnicy procesu, np. świadkowie, poręczyciele albo też pokrzywdzeni, którzy nie występują przed sądem w żadnej z ról procesowych”. Nie budzi więc wątpliwości, że „innymi osobami” w rozumieniu art. 156 k.p.k. mogą być również osoby zatrzymane, które nie są stroną postępowania. (zob. M. Jakubik, *Udostępnianie akt spraw karnych „innym osobom” z art. 156 k.p.k. po reformie procesu karnego*, Studia Prawnicze i Administracyjne 2/2015, s. 23).

Podobnie powszechnie w doktrynie przyjmuje się, że osoba zatrzymana, która nie uzyskała statusu podejrzanego ma prawo do korzystania z pomocy pełnomocnika, zgodnie z art. 87 § 2 k.p.k. Zatrzymanemu przysługuje również prawo do otrzymania odpisu protokołu zatrzymania, którego elementy zawiera przepis art. 244 § 3 k.p.k. Protokół, poza elementami formalnymi dotyczącymi osób biorących udział w czynności, miejsca i czasu zatrzymania, powinien obejmować również wskazanie przyczyny zatrzymania z podaniem, o jakie przestępstwo się podejrzewa zatrzymanego. Należy także wciągnąć do protokołu złożone przez zatrzymanego oświadczenia oraz zaznaczyć udzielenie mu informacji o przysługujących prawach. Prawidłowo sporządzony protokół zatrzymania daje zatem podstawy do podniesienia zarzutów co do zasadności, legalności oraz prawidłowości zatrzymania w zażaleniu.

Nie wydaje się też trafnym argument, że wprowadzenie rozwiązań umożliwiających dostęp do akt sprawy zatrzymanemu, który nie uzyskał statusu oskarżonego, czyniłoby zadość wymogom określonym w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/13/UE z dnia 22 maja 2012 r. w sprawie prawa do informacji w postępowaniu karnym (dalej „dyrektywa”). Zarówno z powołanej dyrektywy oraz z art. 5 ust. 4 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności nie wynika konieczność zapewnienia przez prawo krajowe nieograniczonego dostępu do akt postępowania przygotowawczego osobie zatrzymanej, która nie jest podejrzanym, nawet tylko w zakresie uzasadniającym zatrzymanie.

Należy mieć również na względzie, że udostępnienie zatrzymanym (którzy nie uzyskali statusu podejrzanego) akt postępowania, zwłaszcza akt postępowania przygotowawczego nawet tylko w zakresie uzasadniającym zatrzymanie, może być sprzeczne z dobrem postępowania, naruszać szereg tajemnic prawnie chronionych oraz narażać osoby trzecie na niebezpieczeństwo.

Dodatkowo celowe jest w tym miejscu wskazanie, że prawo do obrony to pewien konglomerat uprawnień i jego realizacja powinna być wartościowana przy uwzględnieniu wszystkich przepisów, które wpływają na jej realizację. Do takich należy np. prawo do złożenia zażalenia do sądu na zatrzymanie, zaś sąd rozpoznający zażalenie na zatrzymanie ma pełen wgląd do akt postępowania. Obowiązujący system prawny zapewnia więc obiektywną ocenę całego materiału dowodowego przez niezawisły sąd.

Reasumując, wydaje się, że obowiązujące rozwiązania w zakresie dostępu do akt postępowania przygotowawczego i akt sprawy sądowej dla osób niebędących stroną postępowania, w tym zatrzymanego, są wystarczające i jako takie nie wymagają interwencji legislacyjnej.

Z upoważnienia Ministra Sprawiedliwości
Z wyrazami szacunku
Marcin Warchoł
Sekretarz Stanu

/podpisano elektronicznie/